

MARTHAS POSTEN

40 år

Nr. 342

oktober 2013

E

Løftet Stemning da Marthas mast blev skyllet i champagne

Af Elise Grønlund

Det går altså ikke med at skylle masten i øl. Sidst da jagerbommen blev døbt, skete det i øl, og den holdt kun to måneder!

Derfor blev der for en sikkerheds skyld brugt champagne til at skylle den nye stormast med, da skonnerten Marthas besætning og en stor part af »familien«, d.v.s. de ca. 80 aktive medlemmer, fejrede rejsegilde i lørdags.

Det startede præcis på minutet kl 11, da føreren af Vejle Havns store kran begyndte at løfte den 23 meter høje mast.

Hvis det kniber med grebet om dimensionerne, så kan vi hilse og sige, at det svarer til højden på et fem-seks etages hus.

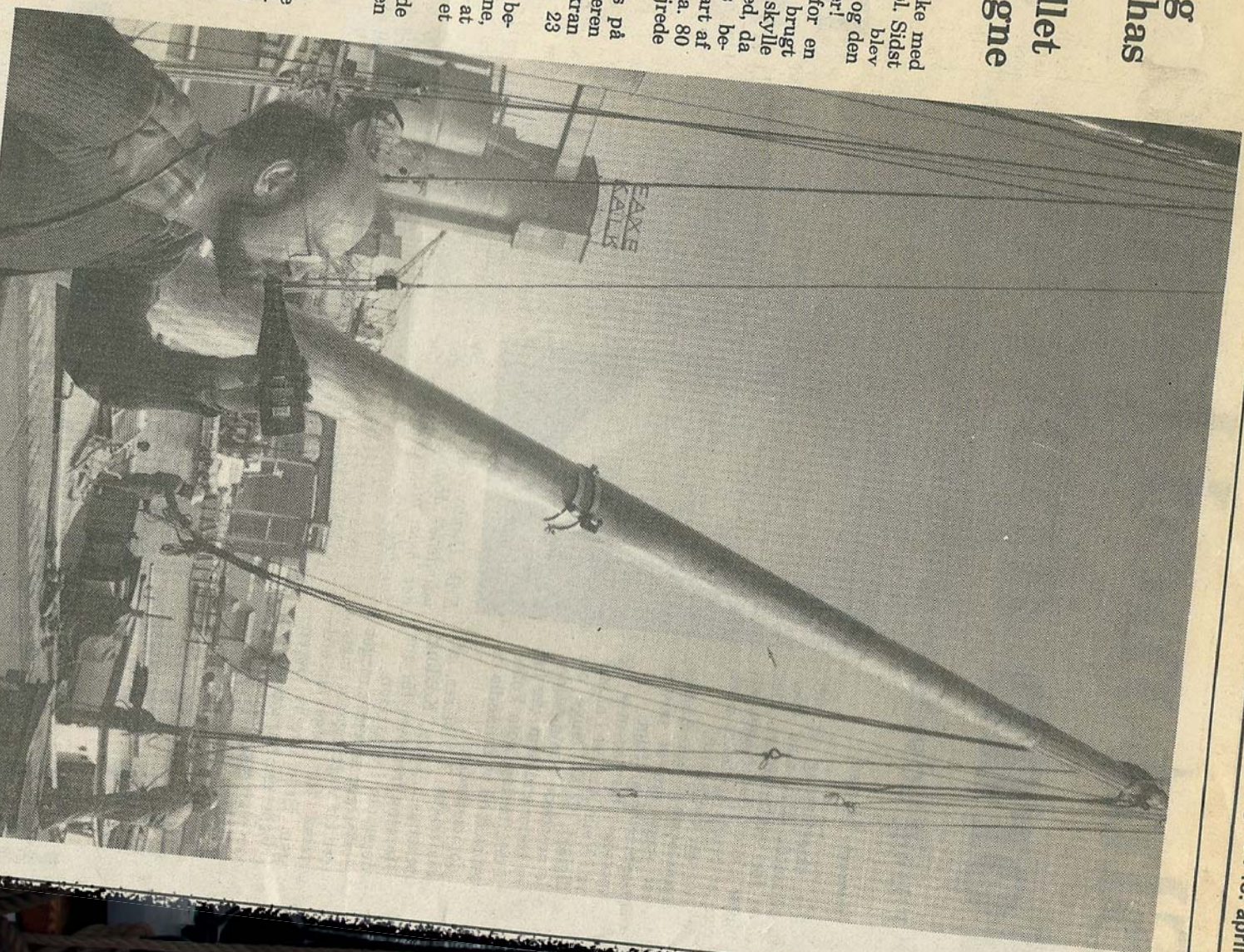
Så alle åndede lettede op, da masten stod - uden kranens greb.

Mønter og magi

Men besætningen havde nu også taget sine forholdregler ifølge gammel søartsskik - og magi:

Vi har lagt de nyeste danske mønter i mastehulhullet fra sidste gang, vi fik ny mast. Det var først i 80'erne, så denne holder forhåbentligt noget længe, sagde én af besætningsmedlemmerne, Jytte Kristensen.

Hun kunne også berette om stor tavshed i »familien« de sidste par uger inden masteerstatningen.

En af veteranerne i Marthas kreds, Hans Jensen, løfter masten i øl.

Mandag den 13. april 199

Indkaldelse

til Generalforsamlingen

lørdag 2. november kl. 10

sted: Næsgården, Madumsøvej 54. Hellum,
9520 Skørping.

Dagsorden ifølge vedtægter

Formand

Ansvar: foreningen indadtil og udadtil, kommunikation til medlemmer og koordinering

Annemette Østergaard, Langelandsgade 52, 15. th. 8000 Århus C

Tlf. 86 19 01 55, mobil: 26 64 01 36

e-mail: formand@skonnertenmartha.dk

Kasserer

Ansvar: bogholderi og regnskab, kontingentopkrævning, medlemskartotek, adresselister til udsendelse af Marthaposten og forsikringsforhold

Finn Svendsen, Mellemtøften 4, 8250 Egå

Tlf 862208053

e-mail: kasserer@skonnertenmartha.dk

Sekretær

Ansvar: referater og ad hoc opgaver

Anders Andersen, Jens Baggesensvej 62, 8000 Århus C

mobil: 2532 3993

e-mail: sekretar@skonnertenmartha.dk

Sejladskontor

Ansvar: sejlplan, skippere/styrmænd, tilmeldinger til ture, kartotek over medlemmers kompetencer i forhold til sejlads og registrering af arbejdsdage

Jens Callesen, Egelyalle 1, 2 mf., 7100 Vejle

Tlf: 5133 8862

e-mail: sejlads@skonnertenmartha.dk

Arbejdskoordinator

Værkstedet og overordnet koordinering af arbejde og kontaktpersoner til praktisk vedligeholdelse af Martha

Alan Bing Pedersen, Bellevuegade 14, 6000 Kolding -

Tlf.: 2032 6663

e-mail: arbejde@skonnertenmartha.dk

Nye medlemmer og PR

Ansvar: medlemshvervning, åbent hus, skibsreddere og sponsorer

Helle Herting, Ørstedsgade 23C, 3. tv., 7100 Vejle

Tlf.: 2333 5295

e-mail: medlem@skonnertenmartha.dk

WEB-adresse: www.skonnertenmartha.dk

Drømmen er blevet til virkelighed

v/ Annemette Østergaard

40 år er rigtig lang tid. Jeg gad nok vide, hvor mange af de marthanere, der var med til at starte foreningen, der reelt havde forventning om, at deres vision om at gendanne Martha til et smukt sejlskib nogen sinde ville gå i opfyldelse.

Men *The dream came through* ... vi har i dag et af Danmarks smukkeste sejlskibe. Når vi har gennemført den sidste mindre del af skrogrøningen, er Marthas levetid forlænget mange år fremover.

Det er flot gået! Både at løfte så stor en opgave og at holde sammen på en forening dels i de første år, hvor pengene var små og opgaven vel nærmest uoverskuelig, men også ved vores store krise i forbindelse med forliset i 2004.

Der er *power* i den gamle dame. Noget, der får os til at være dedikerede og komme igen. Selv de mange medlemmer, hvis liv i årenes løb har ført dem andre steder hen, forbliver som oftest støttemedlemmer. Har man først fået Martha ind under huden, er hun kommet for at blive.

Det fælles mål i sejlads og restaurering har også givet foreningen en rummelighed. Mange marthaner har i tidens løb været enegængere, der alligevel har kunnet være med hos os. Det fælles mål var større end hensynet til egne behov. Lad det være vores udfordring fortsat at være en forening, hvor vi ser på det, et menneske bidrager med og ikke så meget på, om vedkommende passer i ens personlige interesser.

Kittet i foreningen har også altid været det sociale. Det skal være hyggeligt at møde op, hvad enten det er til sejlads, arbejde eller fester. Når vi går glade fra hinanden, er motivationen for at komme næste gang meget større. Det er vigtigt at holde kontakt. I dag har vi gode muligheder for også at holde gang i det sociale via de digitale medier, så brug facebook og hold gang i den også i de mørke vintermåneder!

Intet jubilæum uden taksigelser. Det er let at sige tak til de første marthanere og dem, vi stadig ser, men herfra vil jeg også gerne sende en tak til alle de andre, Martha har haft kontakt til i de 40 år. Tak til jer, der ikke er aktive mere, men har været med i en periode. Tak til fonde og sponsorer, der har doneret penge eller materialer. Tak til jer, der har ydet foreningen et utal af vennetjenester og tak til alle medlemmer, der bidrager både økonomisk og med store arbejdsindsatser.

Da det hele startede

Foreningens første år er udførligt beskrevet i Thorkild Sandbecks bog "Martha – en skonnert gennem 100 år" fra år 2000. Alligevel synes vi i redaktionen af dette jubilæumsnummer af Martha-Posten, at det vil det være forkert ikke at fortælle lidt om, hvordan det hele startede.

Dette 40 års jubilæum og for den sags skyld alle mulige andre mærkedage i foreningens historie var ikke blevet fejret, hvis det ikke var, fordi Kristian Blak Nielsen havde kastet sin kærlighed på stenfiskeren Martha i Faaborg Havn i 1971. Men i løbet af et par år stod det lysende klart for den ellers altid optimistiske og meget energiske unge gymnasielærer, at Martha var en alt for stor mundfuld for ham.

Ideen om at danne en forening, der skulle stå for driften og restaureringen, var nogle måneder undervejs, men i efteråret 1973 blev Foreningen til Skonnerten Marthas Restaurering stiftet. Kristian Blak forærede sit skib til foreningen, hvilket ikke var en helt lille gave, da Martha trods alt havde kostet ham 50.000 kr. Det svarer til omkring 350.000 kr. i dag.

En flok galninge

Den første formand for foreningen var Steen Siebken, som de efterfølgende næsten 20 år var en afgørende drivkraft sammen med et par håndfulde andre "galninge", som de ofte omtalte sig selv. Det var folk som bl.a. Finn Svendsen, Eigil Nielsen, Tonny Pedersen og Hibiscus for blot at nævne nogle.

Steen Siebken var formand i til sammen otte et halvt år i perioden november 1973 til november 1983. Derefter fast medlem af bestyrelsen til 1990 på vegne af Kristian Blak, der var født medlem, hvilket dog ikke længere gav mening, da han flyttede til Færøerne. Steen sad med andre ord i Marthas bestyrelse gennem cirka 16 år.

Efter flere års arbejde er lastrummet endelig blevet til noget man kan opholde sig i. Her holdes et møde om næste projekt.

Da foreningen blev dannet var de ældste medlemmer i midten af 20'erne og en del endnu ikke fyldt 20. Kun de færreste havde en idé om, hvad det krævede af tid, kvalifikationer og ikke mindst penge at restaurere et skib som Martha. I dag, hvor Martha på alle områder drives særdeles kompetent og ansvarligt, kan det være svært helt at sætte sig ind i, hvad det var for en opgave, marthanerne stod overfor for 40 år siden. Og ikke mindst hvordan de greb den an. Man kan få en idé om det, når man læser lidt af, hvad Steen Siebken skrev i forbindelse med foreningens 20 års jubilæum i 1993:

Martha som Stenfisker 1971

"I 1974 sejlede vi glade rundt hele sommeren og var kun ved at synke en enkelt gang. Året efter skulle vi have skibet på bedding for alvor. Hovedsyn og så videre. Tidligt om foråret begyndte vi at gennemgå skuden for at danne et overblik over de nødvendige reparationer og udskiftninger, som skulle overstås, så skroget kunne blive godkendt og klar til at rigge op.

Henrik Toft (formand 1975-1976, red.) og jeg stak en tommestok ned, hvor stævnen og kølsvinet mødes, for at finde ud af hvor store stykker tømmer, vi skulle bestille. Skibet bestod i disse områder af en blanding af stift mudder og formuldet eg, og 70 cm af tommestokken forsvandt. Vi overvejede i alvor, om tommestokken kunne rykkes ud gennem skibet ned i havnens vand. Med vores bare fingre kunne vi grave armlange huller i stævntømmeret. Vi bestilte en del tømmer, og kassereren, Hans (Hibiscus, red.), meddelte lakonisk, at han havde accepteret en væksel på 18.000 kr. Vi var meget cool, som det hedder i vor tid.

Det var skriften på væggen for de kommende år. Ingen vidste hvor mange. Men arbejdet med master og rig kunne jo fint gaves over samtidig. Så havde man lidt at rive i om vinteren, som modvægt til de mange ugers bedding om sommeren."

Kræfter og udholdenhed sat på prøve

Opgaven med at restaurere Martha var på vej til at kuldsejle efter et par år. Som Steen Siebken skriver: "Vi var meget tæt på at have overvurderet vores kræfter og udholdenhed." I 1978 skete der ikke ret meget, og arbejdet lå faktisk helt stille om sommeren, som ellers var det tidspunkt på året, hvor der de foregående år var blevet lavet mest.

Steen Siebken skriver i 20 års jubilæumsskriftet, at folkene omkring jagten Jensine fra Haderslev trøstede marthanerne med, at vi da bare skulle se at få sat master op. Så ville stemningen vende igen. Det viste sig at holde stik. Masterne kom op pinedag 1980. som Steen Siebken konstaterer:

"Det er masterne, der gør en skude til et rigtigt skib."

Steen Siebken i Søby 1979

Og

Steen var én af hovedpersonerne i et vanvittigt projekt som var dømt til at mislykkes. Hvis man vel at mærke ikke var vanvittig.....

Formændene fortæller

Til dette jubilæumsnummer af Martha-Posten har vi i redaktionen valgt at lade glimt fra foreningens 40 års historie blive fortalt gennem nogle af de tidligere formænd. Ikke fordi deres betragtninger nødvendigvis er mere interessante at læse om end andre medlemmers, men foreningens formænd har gennem alle årene både været dybt involveret i det praktiske arbejde omkring restaurering og sejlads med Martha, og de ofte afgørende beslutninger, der er blevet truffet. Samt ikke mindst medlemmernes trivsel.

Det viste sig, at være lidt mere besværligt end ventet at finde ud af, hvem der egentlig har været formænd for foreningen gennem de 40 år. I redaktionen tænkte vi, at det højst kan dreje sig om en lille håndfuld, fordi folk som Steen Siebken, Mogens Brøchner-Nielsen og Leif Byrgiel var formænd i rigtig mange år. Men med hjælp fra gode marthanere, der har kigget diverse gamle udgaver af Martha-Posten igennem, kom vi frem til den formandsliste, du kan se på en af de følgende sider. Ikke færre end 12 formænd har foreningen haft gennem årene. Af samme grund er det heller ikke alle, der kommer til orde i dette jubilæumsnummer.

Kronologisk oversigt over foreningens formænd gennem 40 år

- 1973: Steen Siebken, formand nov. 1973 til nov. 1975.
- 1975: Henrik Jessen Toft, formand nov. 1975 til nov. 1976.
- 1976: Steen Siebken, formand nov. 1976 til maj 1978.
- 1978: Marian Siebken, formand maj 1978 til nov. 1978.
- 1978: Steen Siebken, formand nov. 1978 til nov. 1983.
- 1983: Søren Noe-Nygaard, formand nov. 1983 til maj 1984.
- 1984: Finn Svendsen, formand maj 1984 til nov. 1986.
- 1986: Eigil Nielsen, formand, nov. 1986 til maj 1987.
- 1987: Lis Halwas Johannsen (i dag Lis Noe-Nygaard) maj 1987 til nov. 1988.
- 1988: Mogens Brøchner Nielsen, formand nov. 1988 til nov. 1993.
- 1993: Steener Oksbjerg, formand nov. 1993 til nov. 1997.
- 1997: Mogens Brøchner Nielsen, formand nov. 1997 til nov. 2004.
- 2004: Knud Tange Rasmussen, formand nov. 2004 til nov. 2005.
- 2005: Leif Byrgiel, formand nov. 2005 til nov. 2012.
- 2012: Annemette Østergaard, formand nov. 2012.

Livet ombord på Martha

Hvordan var det at sejle med Martha i de første år, og hvorfor kaldte de første Marthanere sig for galninge? Vi har samlet nogle uddrag fra Marthapostens 20 års jubilæumsudgave for at tegne et billede fra dengang.

Dengang i 1975-76

Af Susanne H. Vendt

Altså Vibs og jeg ik' vi stod der, og det var sommer ik' vi skulle på sommer-ferie. Vi havde begge vendt det hvide ud af lommeulden. Ikke en krone. Der var jo de der ølejr ??? jeg var ikke vild med tanken, men vi kiggede i en folder, og hvad dukkede der op ??? en ølejr på et skib, hvis det skulle være, skulle det være der!

Vi fik en aftale om at møde i Fåborg havn. Vi skulle på stop fra København, vi havde god tid. Omkring klokken 14 tog vi afsted. Vi skulle jo lige købe et par sommersko ik. Ret vigtigt. Kl. 23.00 var vi i Fåborg. På havnen blev vi lidt uenige, for Vibs mente vi skulle i lystbadehavnen, men jeg kiggede efter noget lignende fregatten Jylland. Jeg fik øje på en tremastet skønhed og var ikke til at stoppe, men det der kaudervrelsk de snakkede de der spændende sørøverlignende..... nå ja, nødtvunget måtte jeg jo erkende, at et dansk skib del' kom fra Haderslev nok ikke (trods alt) ville være fyldt med udenlandsk talende mennesker. Der var ingen skib!

Først næste dag langt ude sa vi et sort skib lidt fladt, men med en flot særlig høj stævn, masten var nu ikke særlig høj. Et stort styrehus og en masse grøn maling. Mærkeligt. Men et eller andet sagde mig, at der kom det. Skibet lagde til, og op myldrede det med store mennesker. De virkede til at være i overstørrelse allesammen. (Altså Vibs og jeg var en str. 36 fra København ik'). Vi sank engang og gik derhen.

Der blev ikke gjort megen notits af os. Vi skulle sejle med det samme. "Tag lige den fender op" -fender fender???? Der lå stabler af træ, altså ikke den slags man normalt ser, men kæmpe store lange stykker. Jeg kravlede op og balancerede i den retning der blev peget. Og hev og hev. Endelig fik jeg halet et dæk (selvfølgelig i overstørrelse!!!) op, og del landede på min store tå. Så den sprang op og begyndte at bløde. Hvilken entre. Jeg følte helt tydeligt det der "ærmerne op" ellers går det ikke.

Af en eller anden grund sejlede vi tilbage til Fåborg, og så savede og hamrede de styrehuset af skibet. Der var god stemning, og Vibs og jeg fik lidt efter nogle enorme køller i hånden, så skulle vi "banke dæk". Da styrehuset var væk, kom en gammel skipper og hentede det, det skulle være lysthus i hans have. Som belønning delte en af de store, han hed Eigil, og Anker en flaske whisky, og så op i byen! Eigil scckuUllle forklare nogle tyske turister noget, til stor morskab for resten af flokken. Gys!! tænkte Jeg, Jeg

gider ikke bære ham den store hjem igen! Men ak, hvem skulle bæres over jernbaneskinneerne på vejen hjem??

Det var jo nogle herlige folk. Næste aften skulle vi jo i byen igen. De havde noget vin ombord, hjemmelavet. Det kaldte de konglomerom. Føj for den le..... Ikke sært at det var klassificeret: Forfærdeligt ---udrikkeligt, så for at få det til at smage lidt bedre, kom vi lidt denatureret sprit i (ikke sært at der ikke er sa mange af de gamle med mere). Jeg havde især fået øje på ham den langharede med høj cigarføring, uha som jeg havde fået øje.

Tonny og Bente holdt 50 års fødselsdag dagen efter, med bål mosæk og dans på kajen. Musikken lavede vi vist selv, vi sang og dansede til. Nu havde vi jo været der længe, syntes jeg, og havde haft det så vældig, vi kom jo ret hurtigt til at ligne resten. Så var det trels da der kom en flok smarte tøser til festen. Ingen beg i håret og en ganske anden parfume.

Martha så meget anderledes ud dengang, også nedeunder. Der hvor der idag er kabys og lokum, var der en "familiekøje" med plads til en 4-6 personer. På hver side var der en stikkøje man bakkede ind i. Ude foran var kabys og lokum. I agterkahytten var skipperkøjen bred, selvfølgelig så der var plads til skippers kone; på den anden side en stikkøje med lager der kunne trækkes for. Den var så lille og small at der var mange teorier om, hvordan det lykkedes Tyge at få en pige med i den køje.

Stikkøjen i forrummet. Dette billede er dog af nyere dato og viser således ikke familiekøjen.

Nå, men vi sejlede til Søby, hvor skibet skulle være på bedding i 6 uger. Hver morgen kl. 7 blev man vækket af hamren og banken. Folk var igang. Hva dælen skulle man give sig til? Der var en pige der gik og hyggede med blomster og vaskede op. Somme tider glemte hun at advare, når vaskebaljen blev tømt ud over siden. Jeg må indrømme, jeg glemte engang, at vi var på bedding og tømte den affaldsbeholder, der var i den gamle kabys, lige ud i hovedet på en fin tysk dame med hvid hat og frakke.

Fint tøj og Martha går ikke godt sammen. Man risikerer at få køkkenaffald i hovedet.

Det var ikke nemt at komme til at lave noget, der var ingen der sagde noget, så vi fik megen tid til at gå med at rydde op, vaske op og købe ind og ellers drive lidt rundt. Alle folk rejste sig bare når maden var spist.

Jeg sad nogle dage og passede damprenseren. Den lavede damp til svedekisten. Jeg var hunderød for det store dyr! Jeg fik iøvrigt aldrig at vide, hvorfor jeg skulle sidde der. Jeg følte mig efterhånden lidt fjollet; men ærlig talt, efter det natlige party var det rart ikke at skulle alt for meget. Som fx. den aften vi lavede orkester med kor. Kristian slog med enden af en grydeske sig selv og de nærmeste oven i hovedet og Hibiscus havde fundet en unbraconøgle, med det spillede vi "Jeg har fanget mig en myg". Vi andre sang kanon. Jo!!

Vibs og jeg var arbejdsløse og skulle hjem og stemple, så ville vi komme igen. Da vi var hjemme lavede vi nogle flotte bluser med Martha på. Da vi kom igen var Marthas orkester "Bramsejleme" kommet, og de skulle spille i Æreskøbing.

Den dag vi kom øvede de på kajen, og skipperen på Mjølner gav hjemmelavet porter, det udviklede sig. Vi lavede bål på stranden og lavede mad over gløderne fra Marthas gamle træstykker, de havde både gule, blå og grønne flammer. Vi lavede spritprøven på vores konglomerat, noget af det Kristian havde lavet på egeblade og hibiscusthe. Noget andet havde Tonny lavet, og han har endnu ikke indrømmet at det var lavet på æbleskrog. Det var et ømt syn da et totalt nøgent mandskor i rundkreds sang "Renault mio" højt, i vand til maven. Steen Clausen der spillede harmonika til han gled ned i sandet og SOV, og Johannes der spillede lige så trofast piv falsk på violinen. En aften blev Hibiscus kørt hjem på krerren, en anden aften dansede han sværdans med sin egen skygge.

Ja det var hårdt at være på bedding. Om morgenen kunne man somme tider høre

klager over, hvorfor man fik så ondt i hovedet af at sove på Martha. En enkelt morgen vågnede jeg ved synet af en underbukseklædt Hibiscus, der gik og fodrede hønsene. Sommetider kørte vi til Æreskøbing, hvor bramsejlerne spillede på Andelen, vi solgte billetter og øgede omsætningen med flere 100% mens vi kikkede efter bærmebamet, hun sov på en bænk.

Vibs og jeg fik allernådigst lov til at sejle med, da skibet skulle til Faborg. Der blev holdt møde, hvor vi ikke måtte deltage, vi havde betalt vores kontingent, men problemet var, at vi ville være to for mange ombord. Da Martha sjældent sejlede var der rift om den årlige tur til Søby med speciel sejltillædelse og adskillige nødhavne på vejen. Somme tider mere nødvendige end andre gange.

Vi kom til Åbenrå, og -ups! så ville Martha kun bakke! Jeg styrede, Eigil delte ordrer ud. Så vi bakkede til kaj den sommer. Vi skulle til Tunø næste dag, hvor Bramsejleme skulle spille i forsamlingshuset. Vi gik direkte på værtshus, og alle skulle have øl og Fernet Branca. Et par stykker begyndte at konkurrere om hvor mange Fernet Branca hvor hurtigt. Jeg skulle på toilet, og da jeg kom ind igen sad de alle bordet rundt og sov. Bramsejlerne skulle spille i Åbenrå næste dag om aftenen, så om eftermiddagen lavede de reklame på strøget, mens vi samlede penge ind, og solgte postkort.

Det var som sædvanlig en dejlig aften, med badning i måneskin og opvågningen på bondens mark med øjenkontakt med en lille rotte, der sad og pudsede sine poter. Solen skinnede som den gjorde hele den sommer. Vi sejlede derfra med færgen, og der var Bramsejlsmusik ud over vandet.

Der var fest i "Ventegodthus" hvor Kristian og Henrik boede. Kristian spillede klaver, det var lidt leddeløst, for det stod og rokkede i takt til musikken. Næste dag holdtes der møde i solskinet. Jeg lå på maven i græsset og hørte på at den første arbejdsplan blev lavet - for 1 år. Ca. 5 år senere blev den hevet frem og kunne stadig bruges.....

KABYSSENS FORUNDERLIGE VERDEN

af Marian Siebken

Da jeg startede på Martha i 1975 var kogeskuret på agterdækket nedlagt. Derfor kan den form for kabys ikke fylde meget i min beretning om dette skibs utallige kabysser. Men da Kristian overtog skibet var der altså smækket et lille skur på bag styrehuset, der hvor rattet nu er. Man gik ind gennem en skydedør i styrbords side. Så var der langs agterkanten et bord med en vask og en slags vandhane, og i bagbord side et kort bord med en mægtig skuffe til knivtøj. Vandet i vandhanen kom fra en mælkejunge der stod helt ude agter. I den mælkejunge sad også flagstangen.

Første gang jeg kom på Martha i Haderslev i påsken 197 var kabyssen lukket på grund af is. Den var på det tidspunkt blevet genopført nede i lasten i et lille trekantet rum på styrbord side af fokkemasten. Temperaturen nede i skibet var minus 10 grader. Kabyssgrejet

var frosset fast i beskidt tilstand på bordet og forskellige andre steder. Primussen havde man flyttet op i styrehuset hvor den havde plads på dørken i indgangen. Man stod selv på dækket udenfor og havde derved en nogenlunde rimelig arbejdshøjde. Men når man skulle løfte gryderne af var det en del besværligt på grund af højden. Man skulle støtte sit ene ben på det udvendige trin til styrehusdøren for at komme op i en højde hvor man magtede at få gryden losset af uden fare for at spilde det hele.

Vi var Henrik, Hibiscus, Tonny, Hans Jørgen, Bente, Finn, Bo, Dan og mig. De otte af os arbejdede ovenpå og udenpå skibet. Finn var jo i maskinen. Da maden var færdig ryddede Bente kabyssen i døråbningen afvejen og vi gik ind i styrehuset. Pladsen var trang men det styrehus var det eneste sted hvor man kunne opholde sig. Der blev råbt ned til Finn i maskinen at maden var på bordet. Han stak hovedet op ad lemmen i dørken, fik udleveret en tallerken mad og forsvandt så ned i maskinen igen. Han var såmænd nok den af os alle der havde mest plads.

Så blev det da endelig forår og skibet tøede op. Bente og jeg besluttede at vi hellere måtte sætte kabyssen i brugbar stand. Det vil sige rydde op og gøre rent. Der var meget kabysgrej, men der var også meget ubrugeligt bras. Bl.a. to gasovne, den ene til bygas og den anden til flaskegas. Bygasovnen var fuld af gamle gryder, nogle uden bund, andre uden emalje, absolut tjenlige til at blive smidt ud. Men der var jo ingen penge til den slags. Og da det altid er godt med et jerntilskud blev det påskud til at beholde gryderne og det specielle grydeskab. Alt blev ryddet ud. Oven på kabysskabet stod en gammel fortinnet bolsjedåse. Den følte lidt tung da den blev taget ned. Vi lettede på låget og jeg troede ikke mine egne øjne. Nede i den lå der en gammel mørkegrøn, fløjlsblød og lådden genstand. Vi tog dåsen med ud i lyset, det var der heller ikke for meget af i den kabys og Bente udbrød: "Jamen det er en ost!" Hun var ikke synderlig overrasket kunne jeg se. Ord kan ikke beskrive vores afsky, da vi troede, at vi havde ryddet kabyssen, og så opdagede, at den var fuld af mider. De kravlede i alle sprækker og revner. Det virkede nærmest uoverskueligt at fa bugt med dem. Men efter mange gryder kogende vand med sæbe blev stedet dog til at bruge igen. Det var meget svært at være to i det lille trekantede rum. Dørkpladsen var omkring en kvadratmeter.

Døråbningen var mellem skottet under hovedbjælken og fokkemasten. Når man skulle ud af kabyssen med en gryde skulle man enten stikke armen med gryden ud først eller bakke ud og derefter hale gryden med sig. Jeg kan ikke huske der blev lavet meget mad i den kabys. Når man vaskede op stod der en ved vasken inde i kabyssen og sommetider også en ved bordet derinde som var ca. 30 cm bredt. Sagerne blev så rakt ud til den flok der stod ude i lasten og tog imod, fik det tørret af og stablet. Når opvasken var færdig vandrede stablerne fra hånd til hånd ind på plads i kabyssens skabe igen. Dengang var kabyssen helt sikkert det farligste sted på Martha.

For hver gang der var brand i maskinen en gang var der brand i kabyssen ti gange. Oven i denne risiko var det største faremoment af alle den store, tunge og uhåndterlige knivskuffe som var overflyttet fra det gamle kogeskur på agterdækket. Den var monteret under kabysbordet i to skinner. På selve bordet var en pind fastgjort med et Søm. Denne

indretning skulle drejes ned og blokere for skuffen så den ikke kørte ud i utide. Men når så den pind var flækket, borte er sømmet, brugt til noget andet, var kokken i fare for at blive ramt af en flyvende knivskuffe. Når skibet rullede og den skuffe kom susende ud i dette lille rum var det et spørgsmål om hvem der først nåede ud. Man skulle nemlig ikke forsøge at gribe skuffen. Det gjaldt om enten at komme først ud af kabyssen eller springe op på bordet inden skuffen ramte en. Indholdet af skuffen landede som regel omkring fokkemasten, og da dørken var temmelig ufuldstændig, skulle en del af grejet altid hentes nede ved kølsvinet.

Efterhånden voksede medlemsskaren og derfor var der tit virkelig mange mennesker ombord af gangen. Da kabyssen ikke var designet til stordrift og adskillige kabysbrande havde sat sine tydelige spor, erkendte vi at skibstilsynets forbud mod brug af åben ild under dæk nok ikke var så tåbeligt.

Vi havde talt meget om hvad vi skulle stille op med den åndssvage kabys. Gas var udelukket fordi vi fra pålidelig kilde vidste at skibe med gas i kabyssen altid ville eksplodere. Det fortalte den gamle Hans i Søby nemlig hvert år. Han havde nemlig selv prøvet at blive sendt ovenud to gange. Derfor måtte vi igen indrette et kogeskur på dækket. Denne gang i en specialudgave i form af en flyttekasse. Dette kogeskur havde den fordel at det kunne vendes så vinden ikke kom ind fra den forkerte retning. Og så kunne det hurtigt kunne pakkes sammen i regnvejre og at det, når skafningen var overstået også kunne bruges til at transportere opvasken i. Når kogeskuret var i drift stod kassen på siden med åbningen mod kokken. Inden i var placeret en hvidemaljeret dobbeltprimus med to underkopper til opsamling af overflydende brændstof, det kunne være såvel sprit som petroleum.

Denne form for kabys havde dog også sine ulemper. I godt vejr kunne den stå på det flade maskinruf. I søgang stod den på dækket i ly af lugekarmen mens kokken lå eller sad på hug for at holde på gryderne. I denne indretning kunne der være en stor gryde hvis man vendte primussen så det ene blus stod uden for kassen og det andet derved kom til at stå midt i. Hvis vi ikke var så mange, kunne vi bruge to små gryder og derved fremskynde madlavningen. Da det var sjældent at kokkens tålmodighed rakte til madlavning i flere omgange udvidede man på et tidspunkt kogeskuret med et anneks. Endnu en flyttekasse og primussen blev udskiftet med to enkeltbrændere. Nu var der altså plads til to store gryder i hver sit kogeskur.

Dette arrangement var stort nok indtil vi den sidste weekend på beddingen i 1976 var 28 personer til spisning. Vi indså hurtigt at de sædvanlige store gryder var for små og at opvarmningskapaciteten var utilstrækkelig når 28 marthanere skulle have deres varme mad. Løsningen blev at vi flyttede kabyssen ud over skibssiden og ned i beddingen. Herved stod en gammel udtjent støbejernskakkelovn som tidligere havde boet i agterkayhtten. Den blev nu brugt til at koge beg på, og efter at have forhandlet med kalfatreholdet blev det så aftalt at den for en gangs skyld kunne udlånes til kabyssen da det gjaldt den varme mad. Da vi var så mange, stod menuen på en let urtesuppe med brød til. Og hvilket syn! -Ovenpå denne utætte gamle kakkelovn stod en stor riflet emaljeret gryde som undertiden havde været brugt til at koge det første Marthanerbarns bleer i. Den indeholdt det der senere - meget senere - blev vores varme mad. Da vi efter et stykke tid syntes at opvarmningen gik for langsomt, fyrede vi ekstra hårdt med de stumper af

de ubrækkede bølgeplanker, der var enorme bunker af i beddingen. Stanken fra den beg og maling, det gamle træ var fyldt med, fik en forbipasserende Søby-boer til at sige: uha i har rigtig gang i begkogeriet". Hvertil vi stilfærdigt svarede: "Nej, det er vores aftensmad. Tiden gik og det var mørk nat før suppen kogte. Kakkelovnen var også blevet så varm at samlingerne i hjørnerne sprang og flammerne stod ud. Vi kunne også høre hvordan de ildfaste sten på indersiden af ovnen revnede og styrtede ned i bunden. Det viste sig at denne madlavning blev kakkelovnens endeligt. Da vi siden sejlede hjemover blev den højtideligt kastet i havet ud for indsejlingen af Fåborg Havn. En ting var at få suppen færdig, en anden at få den serveret. Da den blegrøde var så stor og tung med al den mad i, var det en umulig opgave for en person at bære den op af stigen og ned i Marthas lastrum. Derfor blev to stiger stillet op ved siden af hinanden, og med gryden imellem sig entrede Eigil og Steen forsigtigt og i takt op på dækket med maden i behold. Det var langt ud på natten da vi fik vores mad, og bagefter var det ned i beddingen for at få malet bund.

Vi levede nogle år endnu med kabysen i flyttekasser. I en periode arbejdede vi meget på skibet i Vejle Havn, bl.a. var den indre del af forskibet skilt ad. En morgen da vi kom for at genoptage arbejdet kunne vi se at en rotte havde været på besøg. Den havde nemlig sat fodspor i noget gammelt fedt på en af vores pander. Om aftenen stod den på frikadeller. Jeg stod og stegte dem ved flyttekassen der stod på maskinruffet. Pludselig råbte Tonny oppe fra forskibet: "Marian, stå stille, rotten er lige bag ved dig!" Den havde fået færten af frikadellerne og stod nu parat til at hente sin ration. Tonny greb en spade og løb hen over dækket. Rotten sprang tværs over skibet ind på den store bjælke på ydersiden af kajen. Tonny forfulgte den oppe på kajen. Rotten for hen af bjælken og sprang ned og forsvandt ind i kloakrøret. Vi så ikke mere til den og spiste selv vores frikadeller. Jeg kan stadig se Tonny for mig løbende hen over kajen med højt hævet spade i håb om at gøre den rotte et hoved kortere.

Men drømmen om en rigtig kabys tog efterhånden form. Kristian havde i begyndelsen været ved at opbygge en kabys i agterste del af lastrummet men den var blevet fjernet i foreningens første tid til fordel for den føromtalt lille trekantede. Der hvor vi idag står og laver store kulinariske udfoldelser, var der i halvfjerdserne en familiekøje til fire personer plus et køleskab, som også havde sin faste plads i køjen. Det blev efterhånden klart for os, at den lille trekantede kabys ud for fokkemasten var en alvorlig fejltagelse, og efter mange og lange diskussioner enedes man om at indrette en stor åben kabys i lastrummet agterste del. Den tog form først i firserne omkring et nyt bord, som Hans Jørgen byggede, og var i hovedsagen på plads i sin nuværende form beklædt med egestave i 1984. Vi havde altid tænkt at det var smukt, når man kunne se skibets linier fra stormasten og frem til stævnen. Den store åbne kabys satte prikken over i-et i den indretning, hvor skibets linier blev understreget ved forløbet af kanterne langs de nye køjer i forrummet. I den nye kabys blev der også indsat en stålkappe på det sted, hvor primussen skulle stå.. Det betød, at man kunne nedlægge flyttekasserne og igen tilberede den varme mad under dæk på rimelig betryggende måde.

Interessen for at lave mad i det fri har altid været til stede blandt marthanere. På en bedding i Søby fremstillede Eigil en grill af en halv olietønde. I starten var det mest

pølser, der blev grillet, men en dag kom Niels med en stor spand friskfangede torsk. Vi gjorde dem i stand, og dem der var tilbage, efter at magerne havde hugget deres del, blev stegt i folie på grillen. Søbyborgerne beundrede retten meget, og sagde, at sådan noget havde de aldrig set før. Det overraskede os lidt. Denne grill val' fortræffentlig, om end bedst til beddingsbrug. Men da vi først havde indset fordelene ved at eje en grill, måtte vi også have en til brug i Søen. Her kom blegrøden igen til ære og værdighed. Vi fyldte den med sand og trækul. Mette havde en rund grillrist som passede. Denne grill stod fint på maskinruffet.

Tilberedningen af mad på grill i land er en ting, men til søs kræver det, at man bygger et

Kabysen med køleskab i bunden af stikkøjen

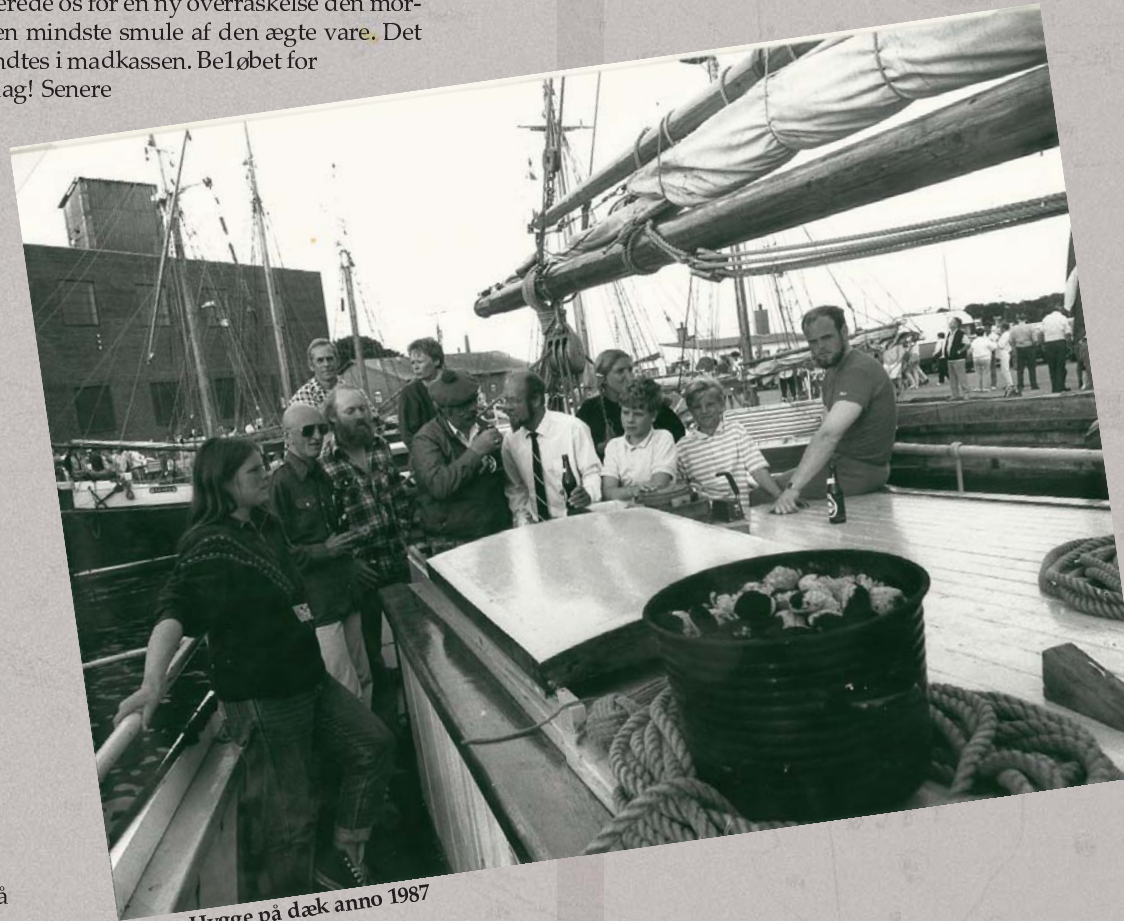
telt på dækket, som grillen og kokken kan opholde sig i. Sådan et telt kan laves på flere måder. En presenning lagt ud over to tove spændt ud tværs over skibet mellem vantterne og holdt fast nede ved dækket af et par sejsinger er en glimrende løsning. En mere primitiv teltudgave blev taget i brug engang, da vi ønskede at tilberede pandekager på grill. Jon havde fødselsdag, og først på aftenen lovede vi at bage pandekager. Grillen blev gjort klar. Vi satte den ind under en presenning som lå fra lastlugen og ud over lønningen. Inde under sad Mette og jeg med pander, dej, diverse remedier og et par genstande. Oppe på lastlugen la Store Mikkel og holdt i presenningen samtidig med, at han pustede i en gasslange, så der kom luft til kullene. Ellers gik bagnet i stå. Vi fik

pandekager - meget sent. Men entusiasmen og forventningens glæde har altid kunnet holde enhver marthaner på benene.

De kulinariske oplevelser som er udgået fra de talrige kabysser, har været af højst forskellig karakter. På en bedding er der efter en lang dag med hårdt arbejde blevet serveret et halvt råt hvidkålshoved pr person, ris stegt i svinefedt eller lilla vandgrød, og hvis der var rigtig lavvande i kassen, kunne man blive udsat for adskillige nye påfund inden for madkunsten. På et tidspunkt var denne krise nået så vidt, at vi ikke havde råd til at købe kaffe, og Hibiscus præsenterede os for en ny overraskelse den morgen: REN RICHS! Ikke noget med at tilsætte den mindste smule af den ægte vare. Det hele var afhængigt af, hvor mange penge der fandtes i madkassen. Beløbet for tre måltider mad var i begyndelsen 10 kr. pr. dag! Senere blev det hævet til 15 kr.. I dag er dette beløb nogenlunde, hvad vi betaler pr. måltid.

Glæden ved at lave et godt måltid mad er blevet langt større med den nye kabys, ligeledes kvaliteten. Tjansen som hovmester kan den første gang være en speciel oplevelse. Tvivlen nager skrækeligt, når man som ny hovmester skal tage stilling til hvor meget en besætning sætter til livs. Det er tit en erfaring man med fordel kan hente hos de marthanere, der har prøvet jobbet tidligere. Ellers kan det blive en broget og langsommelig opgave at lave en indkøbsliste, når man ikke ved, om tyve besætningsmedlemmer spiser 10 kg. Kartofler, 60 skiver rugbrød og 7 franskbrød plus det løse pr. dag. Hovmesteren skal faktisk gå og lure lidt på flokken for at finde ud af hvad den sætter til livs. Men som alt andet er det morsomt når man har fået erfaring og ved at de mængder der skal handles ind er enorme. Ofte er der flere der gerne vil med ud for at købe ind, og det kan gøre at en indkøbstur bliver noget helt specielt.

En sådan oplevelse fik vi under en indkøbstur på campingpladsen ved Draget i Ebeltoft Vig. Martha lå for anker, og jollen var sat i vandet. Annelise, Emma, Mette og jeg var klar til at blive roet i land af Bent. Da Mette som den sidste steg ud over lønningen, viste hun mig en håndfuld glasperler som hun havde taget med til "at betale de indfødte med". Vi blev roet i land, og efter en kort tur fandt vi Brugsen på campingpladsen. Indkøbslisten var som sædvanlig lang, og vi havde derfor delt den imellem os.

Hygge på dæk anno 1987

Ble-gryden ses forrest i billedet.

Det var under megen grin vi fandt frem til de ønskede varer, og det hele blev ikke bedre af de andre kunders undrende blikke efterhånden som de så, hvordan vi beslutsomt ryddede hyldeerne. Som sædvanlig skulle vi jo stå i kø for at betale. Vi stod i to forskellige køer, men det forhindrede os selvfølgelig ikke i at holde den muntre stemning ved lige. Pludselig var der en herre bag Annelise, som stiltørdigt spurgte: "Kommer i ude fra det sorte skib?" Ja sagde Annelise, " kan man lugte det?" "JA", svarede manden. Det var lige hvad der manglede. Vi grinede højt og alle andre i butikken gloede mistænksomt på os. Langsomt blev køen kortere, og endelig blev det vores tur til at betale. Da alle varerne var losset på båndet og beløbene talt sammen, rakte Mette en håndfuld glasperler frem mod den unge mand, som sad ved kassen. Han troede ikke sine egne øjne og heller ikke sine ører, da Mette roligt spurgte om, hvor meget vi skulle af med.

Da vi endelig kom ud af forretningen, viste det sig, at kassemanden havde givet os for meget tilbage, og at vi havde glemt at købe cigaretter. ... Ind igen, og bagest i køen en gang til. Da det blev vores tur igen, og vi skulle bede om de cigaretter, han havde i skabet ved siden af kassen, så han forskrækket på os, forlod kassen og gik ind bag ved. Han havde åbenbart ikke nogen interesse i at sælge os mere. Så derfor fik vi ikke lejlighed til at bringe orden i regnskabet eller at købe cigaretter. Bent hentede os som aftalt.

Om bord på Martha fortalte vi selvfølgelig, hvorfor vi ikke havde cigaretter med. Søren og Steen besluttede sig for at ro ind efter cigaretter og lakrids. Jollen blev roet helt op på land, og da de omkringstående tilskuere så Søren, med hans røde hue og vippende cigar, ivrigt snakkende med Steen, som var langskægget og havde sorte rande under øjnene, fjernede de hurtigt deres børn fra stranden. Måske havde de også kunnet lugte, at de kom ude fra "det sorte skib".

Vi fik cigaretter og lakrids, og endnu en historie at fortælle.

Da Martha kom til Vejle

Erik Nielsen fyldte 80 år i august.

Han er ikke alene et af foreningens ældste aktive medlemmer, han er også et af de medlemmer, der har været med i længst tid.

Da Kristian Blak Nielsen købte Martha i 1972 blev hun hjemmehørende i Fredericia, hvor han var gymnasielærer. Det var stadig hjemhavnen, da foreningen blev stiftet i 1973, og først i november 1975 kom Martha til Vejle. På kajen stod tilfældigvis Erik Nielsen, som efter mange år til søs, nu arbejdede i den gamle hæderkronede speditivirksomhed Otto Hansen & Co., der havde til huse på Vejle Havn.

Erik Nielsen beskriver med sine egne ord det første møde med Martha sådan:

”De to første jeg så var Finn, som kørte med hjulet på omstyringen bag ruffet, og Steen trak vejret gennem hovedet fra en majspipe. Men hun så godt ud på afstand, og agter var nogle fine former.”

De to omtalte marthanere var henholdsvis Finn Svendsen og daværende formand Steen Siebken, der som et af sine særkender havde, at han røg på en majspipe, når han ikke talte.

Dengang havde Martha ikke som i dag et gear til at gå frem og bak med, men en omstyring som virkede på den måde, at styrmanden manuelt skulle vende skruerbladene ved hjælp af det omtalte hjul for at gå henholdsvis frem eller bak. Et system, der i Marthas tilfælde var særdeles upålideligt, hvilket også jævnligt resulterede i, at hun brasede direkte ind i kajen ved havnemanøvrer.

Det skete dog ikke ved det først anløb af Vejle Havn, som Erik Nielsen overværede.

Gratis strøm og opsyn

Han havde lidt af et blødt punkt for gamle sejlskibe, da han selv som en del af sin søfartsuddannelse, som begyndte i 1949, havde været påmønstret flere skonnerter. Derfor gik han i forbøn hos sin chef, og de blev enige om at hjælpe Martha, så godt de nu kunne:

”Det blev til gratis strøm, og at vi holdt øje med skibet, for vi havde jo kontor og lager på kajen. Telefonen og toilettet kunne de også låne.”

Dengang var der ikke ret mange marthanere, der boede i Vejle-området, så det betød meget for foreningen i de første mange år, at Erik Nielsen kunne holde øje med Martha i det daglige, når han færdedes på havnen og fx kunne hjælpe til med at forhale og den slags.

210 indlæg på generalforsamlingen

Senere blev Erik Nielsen kendskab til bl.a. rigningsarbejde også et vigtigt aktiv for foreningen, da masterne kom op. Men også som jobbet som dirigent på foreningens dengang ofte meget lange generalforsamlinger, blev han betroet. Erik fortæller: ”Der var jo generalforsamling to gange årligt, og de foregik som regel ombord på Martha. Engang var jeg ordstyrer, men efter 210 indlæg måtte jeg tage hjem, da vi skulle have gæster. Hvis én sagde noget, så var der altid en anden, som også lige skulle sige noget. Der var også generalforsamlinger i Tonny Petersens kollektiv Kulhuset. De blev holdt i fyrrummet, og når fyret gik i gang var der rygepause.”

Som alle, der kender Erik Nielsen, ved, er han leveringsdygtig i utallige anekdoter, som de ovenstående. Vi kunne sagtens fylde et særnummer af Martha-Posten med dem, men det må blive en anden god gang.

Da Martha begyndte at sejle for alvor

Finn Svendsen har været aktiv i foreningen lige fra starten for 40 år siden. Han var bl.a. med i den allerførste bestyrelse og var i perioden maj 1984 til november 1986 formand. Og han er stadig særdeles aktiv i foreningen både som bestyrelsesmedlem og skipper.

Fra sin tid som formand midt i 80'erne fortæller Finn Svendsen:

Der var et par udfordringer, som trængte sig på. Først og fremmest var det den periode, hvor vi begyndte rigtigt at sejle om sommeren. Skibet var rigget op. Vi var på den første skærgårdstur.

Så var der som altid økonomien. Det var i denne periode, vi opfandt skibsobligationerne. Der var brug for store summer til bl.a. restaurering og sejl. I året 1985-1986 var kontingenterne på i alt 102.000 kr. Der var gaver, indtægter fra ølsalg ombord, salgsbod, sejladsafgift og motorpenge, i alt 158.000 kr.

Det dæk, som vi lige har udskiftet, blev lagt først i den periode. Eigil Nielsen fik det gamle motoranlæg bygget om til det, vi har i dag med hydraulisk gear.

Hvad ser du som det vigtigste resultat i den periode?

At vi fik rytmen i året sat i system med klargøring, reparation og sommersejlads. Vi fik vist også det første tilholdssted i Vejle i denne periode. Det var det gamle kedelrum på den gamle fabrik, som lå på hjørnet af Sydkajen og Møllegade.

Finn Svendsen (tv.) og Søren Noe-Nygaard har begge været med i foreningen stort set altid. De har også begge været formand. Her nyder de deres medlemskab i fulde drag.

Mange marthanere kan kun genkende Finn sådan: Sort i ansigtet enten fra arbejdet i motoren, tjæring af skroget eller begning.

Hvad var du mest glad for?

Vi nåede 80 aktive medlemmer i sommeren 1986.

Hvordan var samarbejdet i bestyrelsen/foreningen?

Fint, præget af de mange praktiske opgaver der var at holde styr på. Bestyrelsesmøderne i denne periode var sommetider rigtig lange, fordi mange ting blev vendt på møderne. Jeg husker at vi på et tidspunkt havde døgnmøder for at nå det hele.

Marthas første bestyrelse

Bagerst fra venstre ses Finn Svendsen, Kristian Blak, Steen Siebken, Inger Kristensen (dengang Føns), Eigil Nielsen og Tonny Pedersen.

Da Martha fik gas og fondsmidler

Steener Oksbjerg var formand i fire år fra november 1993 til november 1997. Han husker bl.a., at det var i den periode bølgerne gik højt i foreningen om spørgsmål som brug af gas ombord og forholdet til Skibsbevaringsfonden.

Hvad fik dig til at sige ja til formandsopgaven?

Den forrige bestyrelse var, som jeg husker det, kørt træt og savnede nye folk. Jeg fik en opfordring og slog til, da det på det tidspunkt passede godt i mit liv.

Hvad ser du i dag som den største udfordring for foreningen i den periode?

Som nu vel økonomien. Selv med plankeplan og virkelig god planlægning blev udgifterne altid større end beregnet. Det var i de år vi ifølge nogle marthanere solgte vores sjæl til Skibsbevaringsfonden. En stor udfordring var indførelsen af gas ombord. Der måtte igen, så vidt jeg husker, flere generalforsamlinger til.

Er der noget, du ville have gjort anderledes i dag?

Sikkert, men jeg husker ikke hvad.

Hvad ser du som det vigtigste resultat i den periode?

At vi kom under Skibsbevaringsfondens vinger og fik indført gas.

Hvordan var samarbejdet i bestyrelsen/foreningen?

Mestendels godt. Vi holdt bestyrelsesmøder hos hinanden på skift, så byrderne blev fordelt og medlemmerne brokkede sig ikke mere, end de gør i dag.

En kontrovers husker jeg dog. I bestyrelsen havde vi ihærdigt diskuteret mulighederne for en tur til de baltiske lande, hvilket ville betyde, at det ville blive nødvendigt at aflyse Fyn Rundt. Da Den Grimme hørte om dette, ringede han prompte til formanden og meldte sig ud. Hverken turen eller udmeldelsen blev dog nogen sinde til noget.

Kunne du overtales til at tage endnu en runde som formand?

Ja, når det igen passer i mit liv.

**GASKOMFURET
- et kulinarisk vendepunkt**

Steener gik på udkig efter fonde og fik os ind under Skibsbevaringsfondens vinger.

Sammenhold og viljestyrke

Mogens Brøchner Nielsen er den længst siddende formand i foreningen med i alt 14 år i perioden november 1988 til november 2004. Det var i hans tid som formand, at Martha forliste, hvilket naturligt overskygger alt andet. Alligevel kan Mogens i dag også glæde sig over vigtige milepæle i foreningens historie som fx fejringen af Marthas 100 års fødselsdag i år 2000.

En energisk, ung og meget sød pige, Susanne H. Vendt, spurgte mig i slutningen af en generalforsamling, om jeg kunne tænke mig at blive formand. Det var helt sikkert ikke en tilfældighed. Da det var en spændende opgave, hvis omfang var mig ubekendt, med deltagelse af mange spændene, energiske og meget vidende mennesker, og da jeg altid har haft stor interesse for store gamle træske, slog jeg til. Dengang vidste jeg ikke, at Martha skulle blive en del af mit liv. I alt har jeg været medlem af foreningen siden 1981, altså i 32 år. Men adskillige af foreningens medlemmer har været med fra starten, altså i ca. 40 år.

Hvad ser du i dag som den største udfordring for foreningen i den periode?

Havde det sidste år af min formandsperiode ikke været så tragisk og krævet så meget af mig og bestyrelsen, var den største udfordring for mig og de skiftende bestyrelser at få rigget Martha til og få hende i en sådan stand, at vi kunne få Søfartsstyrelsens godkendelse til begrænset sejlads. Begge dele lykkedes, hvilken resultatet er, at vi nu begyndte på egentlige småtoger i danske og senere i nordiske farvande, samt at antallet af medlemmer voksede til over 80, ligesom antallet af støttemedlemmer også voksede. Ligeledes blev det lettere

**MEDLEMSTALLET
er nu langt over 80
og der kommer også flere
støttemedlemmer**

Mogens holdt kursen for foreningen i 14 år

at få støtte fra fonde til forbedringer. Martha blev langsomt men sikkert et bedre skib. Glæden ved Martha tror jeg kulminerede, da vi fejrede Marthas 100 år ved et meget vellykket Pinsestævne i Vejle i år 2000. Der viste foreningen, hvad den stod for og kunne.

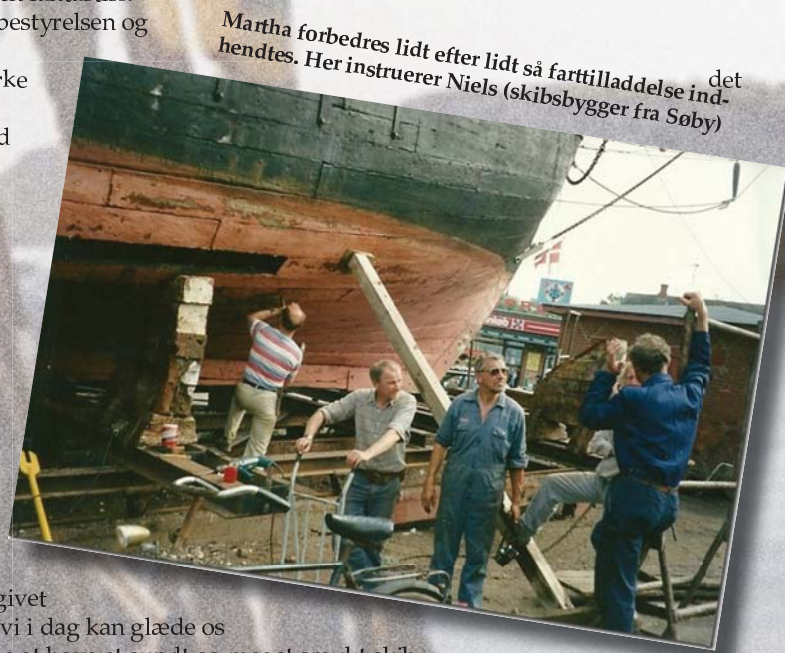
Foreningens største udfordring var på en meget tragisk baggrund. Det var håndteringen af forliset, efter at vi havde sagt det sidste farvel til to nære og meget agtede medlemmer. Da forholdet til forsikringsselskabet, Træskibssammenslutningen og myndighederne udviklede sig positivt, vedtog en samlet bestyrelse at hæve Martha, såfremt det var muligt. Denne beslutning skulle så forelægges og godkendes af foreningen på en ekstraordinær generalforsamling. Stor var bestyrelsens glæde, da næsten alle foreningens medlemmer mødte frem, og med få undtagelser støttede bestyrelsens plan. Det var en fantastisk oplevelse for bestyrelsen og mig som formand, at mærke sammenhold og den fasthed der var i den forening efter at have gennemlevet en så tragisk periode med så meget modgang.

Den beslutning en næsten enig forening vedtog den dag, har givet til resultat, at vi i dag kan glæde os over ikke alene at have et sundt og meget smukt skib, men også en meget viljestærk forening bag skibet. Da beslutningen om at forsøge at bevare Martha var taget, må jeg indrømme at forløbet havde taget så meget på mig, at jeg trak mig som formand på den efterfølgende generalforsamling.

Er der noget, du ville have gjort anderledes i dag?

Da jeg var formand i en meget lang periode, udviklede min viden om skib og sejlads sig ret meget, så ja, der er givet ting jeg ville have gjort anderledes i dag.

Hvad ser du som det vigtigste resultat i den periode?

Martha forbedres lidt efter lidt så fartilladelse indendes. Her instruerer Niels (skibsbygger fra Søby) det

Det vigtigste resultat for mig og den daværende bestyrelse var at få foreningen bedst gennem den tragiske periode efter forliset i håb om at redde såvel skib som forening.

Hvad var du mest glad for?

Udover at Martha langsomt men sikkert forbedrede sig i min formandsperiode, var det sammenholdet og viljen i foreningen efter den frygtelige ulykke, der har berørt mig mest. Uden den var det store genopbygningsarbejde ikke lykkedes. Men takke være den har vi i dag et smukt og godt skib, som den nuværende forening passer og plejer meget fint.

Hvordan var samarbejdet i bestyrelsen/foreningen?

Samarbejdet i de forskellige bestyrelser har været meget afvekslende gennem perioden. Men da det virkelig blev nødvendigt trådte bestyrelsen i karakter og viste sin formåen. Der opstod et fantastisk sammenhold og stor vilje til at redde Martha. Uden den viljestyrke, som bestyrelsen udviste, tror jeg ikke vi havde reddet Martha.

Foreningen fik til pinsestævnet år 2000 vist Vejle hvordan man fik liv og kultur på havnefronten og dermed sat byen på Danmarkskortet.

Foreningen rejser sig oven på tragedien

- et interview med Knud Tange

Knud Tange Rasmussen nåede kun at være formand i et år i perioden november 2004 til november 2005. Nyt job betød, at han skulle flytte til Aalborg. Men det var et meget afgørende år for foreningen, som slikkede sine sår efter forliset.

Hvad fik dig til at sige ja til formandsopgaven på et så kritisk tidspunkt, som lige efter forliset?

Jeg havde siddet i bestyrelsen i flere år, og kendte til arbejdet i bestyrelsen og havde kendskab til de administrative rutiner og stort kendskab til skibets opbygning og funktioner. I forbindelse med forliset, de omkomne og de overlevende havde Mogens Brøchner-Nielsen ydet en næsten overmenneskelig indsats både tidsmæssigt og følelsesmæssigt og bad selv om at blive afløst. Derfor trådte jeg til og måtte som ny formand gå i gang med de store udfordringer der nu lå foran foreningens fødder: kunne vi komme videre, og i givet fald hvordan?.

Hvad ser du i dag som den største udfordring for foreningen i den periode?

Myndighederne stillede krav om en stor bøde da man mente at forliset skyldtes foreningens sløseri med vedligehold. Efter en del argumentation med Søfartsstyrelsen og med politiet blev bødens størrelse halveret og dermed kunne vi komme videre som forening både mentalt og økonomisk.

Codan forsikring havde skitseret 2 muligheder op for os: enten fik vi 900.000 kr. i forsikringssum så vi kunne betale ud hvad der skyldtes i skibet og efterfølgende opløse foreningen. Eller vi kunne få 600.000 kr. til genopbygning og Codan ville så stå for bjærgningen af skibet. Et beløb som Mogens og bestyrelsen fik forhandlet op til 700.000 kr. Sagen blev drøftet på en meget følelsesladet ekstra-ordinær generalforsamling hvor bestyrelsen fik en overvældende tilslutning til at fortsætte. De bånd der var knyttet på Martha var for stærke, og selvom der var 2 af vores kære der havde måttet lade livet på Martha var der en stor vilje til at rejse sig i samlet flok og komme videre. Vi tog imod Codans tilbud om at hæve skibet og give os penge til at komme videre. Mentalt kom vi videre bl.a. via en mindegudstjeneste i Vejle kirke for søfart, og rent praktisk viste det sig hurtigt at ud over dem som havde været på skibet da det sank, var der stort set ikke nogle der meldte sig ud af foreningen. Faktisk kom der i denne periode en stor håndfuld nye folk til som gav medlemmerne nyt håb med både nye idéer og manuelt arbejde.

Således fik vi skiftet de gamle rustne jernbaneskiner ud med dunke med cement og stål, så rust fra ballasten ikke i fremtiden ville kunne tilstoppe lænsepumperne. Vi fik installeret lænse- og brandpumper på dækket så vi i fremtiden ville have en del større af pumpekapacitet, blot for at nævne et par ting ud af rigtigt mange som kendetegner hele renoveringen af Martha. Endvidere fik vi forslag til indretning af skibet, som var så gode, at vi i dag nyder godt af disse forslag.

Vi fik lagt grunden til vores Safety Management System (SMS) på et medlemsmøde: hvad er sikkerhed ombord på Martha, hvordan håndterer vi det og hvordan får vi implementeret dette i alle medlemmers bevidsthed?

Der kom mange gode bud på både tekniske løsninger og menneskelig adfærd som sikkerhedsudvalget nu kunne bearbejde de næste par år og have parat til Martha engang stod sejlklar igen.

Hvad var du mest glad for?

Samarbejdet med marthanerne, som var ganske fantastisk. Alle deltog, og det var aldrig nødvendig at nøde nogen til at deltage. Mindegudstjenesten i Vejle kirke for Sara og Hibiscus var også en virkelig god oplevelse.

Ny epoke for Martha

Leif Byrgiel er en af de længst siddende formænd i foreningen. Han overtog posten efter Knud Tange i 2005, fordi Knud havde fået nyt arbejde og skulle flytte til Aalborg. Leif havde i en årrække forinden lagt et stor arbejde i bestyrelsen og skulle nu som formand være med til at lede genopbygningen efter forliset. Her kan du læse Leifs egne betragtninger om sine syv år som formand ...

Bestyrelsens sammensætning gjorde det naturligt, at jeg påtog mig opgaven som formand efter Knud.

Foreningens overlevelse var blevet sat på en alvorlig prøve, men den urmarthanske stædighed, samt tilgang af en række nye medlemmer med vilje og håndværksmæssige kvaliteter var vigtige i den proces. Samtidig fik vi rådighed over nogle værkstedslokaler, som dannede rammen om aktiviteterne.

Den anden udfordring var økonomien. Indsamlingen i Vejle, Dampfestivalen i 2006 og Tall Ship-stævnet i Århus i 2007 var gode arrangementer, hvor mange ydede en stor indsats, som blev til penge. Fonde og andre kilder har også været nødvendige og heldigvis givtige. Men medlemmernes mange arbejdstimer tæller mest.

Genopbygningen gjorde det muligt at lave fremadrettede og historisk korrekte løsninger. Samarbejdet med Skibsbevaringsfondens konsulent Tom Rasmussen har været fremragende og givende i hele restaureringsprocessen. Foreningen havde tidligere et anstrengt forhold til fonden. Christian Jonsson og hans folk på værftet i Egemsund har været gode sparringspartnere, idet de kunne omsætte planerne i håndværksmæssigt flot arbejde.

Hele processen har været mulig, fordi medlemmerne med deres indstilling og ansvarfølelse har skabt en forening med sammenhold og rummelighed. Det har været en stor gave at være formand i bestyrelsen, hvor opgaverne blev løst og sat på skinner med stor kompetence og ildhu.

Det er en gammel kendsgerning, at modgang skaber sammenhold og offervilje. Foreningen er ved at være så tæt på målet, at det fremtidige arbejde bliver at fastholde interessen og intensiteten i arbejdet. Fremover vil arbejdet blive præget af at pudse detaljerne, så Martha bliver endnu mere historisk korrekt og flot at betragte. Individualisering og profilering af egne dyder udløses, når de store opgaver er overstået. Den store kunst er at udvikle sig i medgang. Derfor står de kommende bestyrelser over for store udfordringer. I den sammenhæng er jeg for gammel til endnu en fjans i bestyrelsen.

Du/I inviteres til

40 års forenings jubilæum

i foreningen til Skonnerten Marthas restaurering

lørdag den 2/11 fra kl. 16.

på Næsgården, Madumsøvej 54
Hellum 9520 Skørping

Du er velkommen til at komme fredag aften, men du står selv for aftensmad.

Skipperne holder skippermøde og klarer sig selv.

Lørdag: holdes generalforsamling fra kl. 9.30 og der er morgenmad fra kl 9.00 til 9.30.

Kl. 16 går vi i gang med festlighederne.

Der bliver arbejdsopgaver for alle.

3 retters menu
mad udefra

Øl og vand
kan købes
Vin og Spiritus
medbringer du selv

Priser:

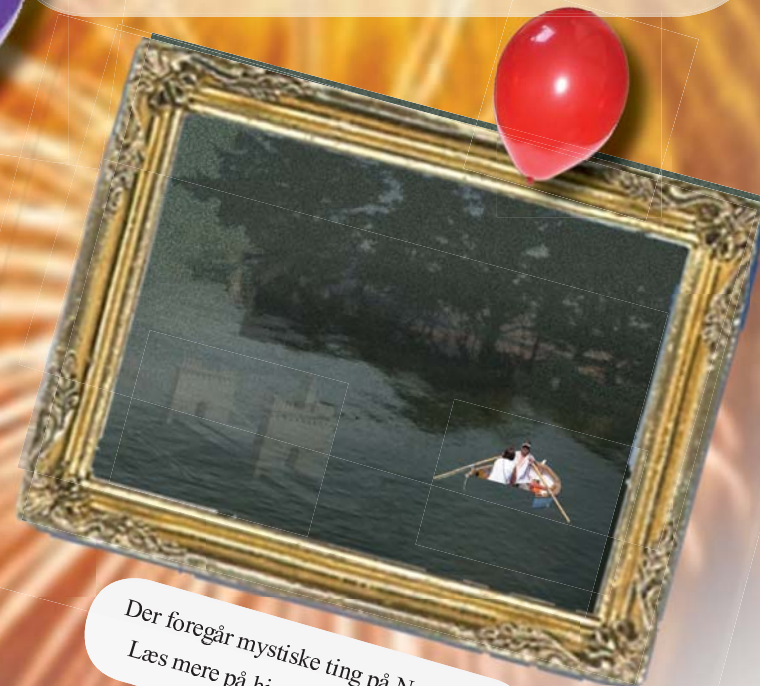
Hele weekenden fr-sø	480
Fredag og jubilæumsfest	450
Lørdag - søndag	430
Lørdag kun generalforsamling frokost	60
børn under 7 år	gratis
børn 7-14	½ pris

Tilmeld dig på www.skonnertenmartha.dk.

Evt. ring til Lis Noe-Nygaard på tlf. 2622 1429

Tilmelding er ikke gældende, før du har indbetalt pengene på kontoen Reg: 6192 konto: 0007620675

Sidste frist for tilmelding 22. oktober

Der foregår mystiske ting på Næsgården.
Læs mere på hjemmesiden hvis du tør

Returneres ved varig adresseændring

~~Afsender: Marthaposten V/Finn Svendsen
Mellemtoften 4
82 50 Egeå~~

B
Economique

Du kan finde 10- og 20 års jubilæumsugaven af
Marthaposten på hjemmesiden.
Se mere på www.skonnerthenmartha.dk

foto: Niels Andersen

Redaktion:

Hans Axelsen tlf. 2175 2128

Per Christiansen

Kira og Jørgen Groskopf

Indlæg sendes til til marthaposten@skonnerthenmartha.dk

Deadline til næste nummer
6. december 2013